

Savonlinnan terveys- ja hyvinvointialan osaamiskeskittymän kehittämiseen liittyen

Mika Pyykkö

19.5.2026

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Käytännön toiminnan lähtökohtia

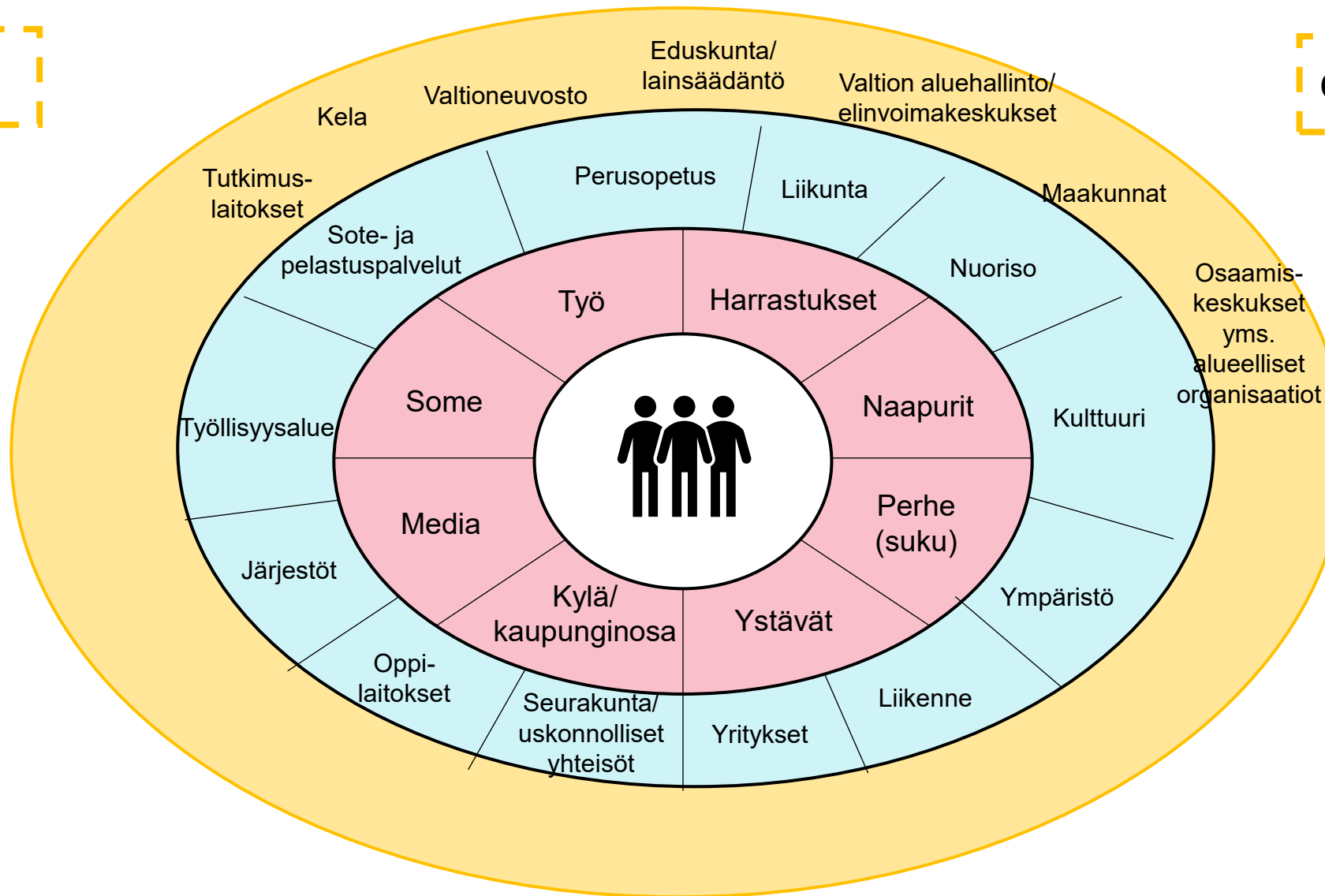
- Tarkoituksena tuottaa lisää terveyttä, hyvinvointia sekä työ- ja toimintakykyä, mikä vahvistaa osaltaan alueen yritysten ja muiden organisaatioiden toimintaedellytyksiä (kasvua) ml. kokonaisturvallisuus.
 - Ennakoivan ja ehkäisevän toiminnan näkökulma
 - Vaikuttavuusperusteisuus
 - Nykyistä yhtenäisempi tavoiteasetanta
 - Tuloksellisimmat toimintatavat tavoitteiden saavuttamiseksi
 - Ko. toimintaa tukevat rakenteet
- > Jo olemassa olevan yritys- yms. toiminnan laadullinen kehitys ja kasvu sekä uuden syntymisen mahdollistaminen (ml. kansallistuminen/kansainvälistyminen).

Terveys ja hyvinvointi rakentuvat arjessa

EU

Globalisaatio

XAMK

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Nykyisin paljon ehkäistävissä olevia sairauksia ja ongelmia, joista paljon inhimillistä haittaa (ml. toiminta- ja työkykymenetykset) - ja kustannukset veronmaksajien maksettavaksi

- **Esimerkiksi**

- aivojen ja sydämen verenkiertohäiriöt
- ylipaino/lihavuus (-> tyypin 2 diabetes)
- mielenterveyden häiriöt
- riippuvuusongelmat
- yksinäisyys
- nuorten syrjäytyminen
- lasten huostaanotot

Kansalliset TKI-politiikan ja -toiminnan strategiset valinnat / terveys ja hyvinvointi

(Tutkimus- ja innovaationeuvosto, 2026)

- **Kasvun ja uudistumisen mahdollisuuksia**

- Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen
- Digitaaliset palvelut, esimerkiksi terveys- ja hyvinvointisovellukset ja etähoito
- Terveys- ja hyvinvointidata ja -palvelut
- Kliininen tutkimus ja lääketutkimus ja -kehitys

eli

- “Suomen on nostettava terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja siihen liittyvä ennakoiva ja ennaltaehkäisevä terveydenhuolto ja sosiaalihoito yhteiskunnan uudistumisen, tuottavuuden, talouskasvun ja julkisen talouden kestävyyslähteeksi. TKI-toiminnalla pystytään tuottamaan tietoa terveyden ja hyvinvoinnin tueksi, vahvistamaan terveys- ja hyvinvointialan yritysten liiketoiminta- ja kasvumahdollisuuksia sekä hillitsemään julkisten palveluiden kustannusten kasvua. Tämä edellyttää toiminnan rohkeaa uudistamista tutkimustietoa, innovaatioita, tekoälyä ja datataloutta hyödyntämällä.”
- “Siirtymä ennakoivaan, ennaltaehkäisevään ja datalähtöiseen terveydenhuoltoon on välttämätöntä kustannusten hallinnan ja hyvinvoinnin parantamisen kannalta.”
- ”Hyvinvointialueet, kunnat ja julkiset palvelut yhdessä yritysten, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa voivat toimia TKI-toiminnan alustoina. Näillä voidaan vauhdittaa suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden ja -ratkaisujen – kuten hyvinvointisovellusten, etähoidon ja diagnostiikan – tutkimusta, kehittämistä, hyödyntämistä ja skaalausta. Samalla voidaan edistää jopa globaalisti väestön terveyttä ja hyvinvointia laaja-alaisesti. Terveyttä ja hyvinvointia voidaan edistää esimerkiksi liikunnalla, kulttuurilla, ravinnolla, luonnolla ja eriarvoistumisen ehkäisyllä, ja näihin TKI-toiminta tuottaa uutta tietoa, osaamista ja vaikuttavia ratkaisuja.”

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

HYTE-tulosindikaattorit

- **Kunnat**

- Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (8.- ja 9.-luokkalaiset)
- Koulutuksen ulkopuolella jääneet 17-24-vuotiaat
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavat 25-64-vuotiaat
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä

- **Hyvinvointialueet**

- Vammojen ja myrkytysten hoidosta aiheutuvat sairaalahoitajaksot ja/tai sairaalassa hoidetut potilaat
- Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä
- Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 18–24-vuotiaat
- Perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti saavat 25–64-vuotiaat
- Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat

TEAvisari / kaikki sektorit / Etelä-Savo / Savonlinna / koko maa / 2024

	Etelä-Savon hyvinvointialue	Savonlinna	Koko maa
Kaikki sektorit	65	57	72
Kuntajohto	79	64	87
Perusopetus	66	67	64
Lukiokoulutus	53	59	69
Ammatillinen koulutus	66	..	66
Liikunta	64	55	69
Hyvinvointialueet	60	..	59
Kulttuuri	62	33	77

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

HYTE-tulosindikaattoreihin liittyvistä kustannuksista (Summat tarkistettava, joten ei vielä julkiseen käyttöön.)

- **Kunnat** /koulutuksen ulkopuolella jääneet 17-24-vuotiaat + **hyvinvointialueet** / ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 18–24-vuotiaat
 - 12 M€ / vuosi
 - **Kunnat** / kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä + **hyvinvointialueet** / lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä
 - 9 M€ / vuosi
 - Työttömyydestä Etelä-Savon **kunnille** aiheutuvat ”sakkomaksut” 16 M€ / v. 2025 (1-3/26: 9 M€)
 - Työttömyysaste 13 %
 - Kunnalle yhden pitkäaikaistyöttömän pysyvästä työllistymisestä syntyvä säästö 4 500 € / vuosi + lisääntyneet verotulot, jotka mediaanipalkallisesta (3 200 € / kk) 3 300 € / vuosi
- > yhteensä 7 800 € / vuosi

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Esimerkkejä muista ehkäistävissä olevista kustannuksista – Eloisa (Summat tarkistettava, joten ei vielä julkiseen käyttöön.)

- AVH 26 M€ + 17,0 M€ (vuosittainen kasvu)
- Sepelvaltimotauti 12 M€ + 5,0 M€
- Lihavuus (BMI > 30) 19 M€ + 0,5 M€
- T2D 34 M€ + 1,5 M€

- Yhteensä 91 M€ + 24 M€

→ Nykyisellään kustannukset kasvavat 26 % / vuosi

→ Kustannukset kasvavat 10 % / vuosi

→ Säästö 15 M€ / vuosi

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Osaamiskeskittymä käytännössä – tämänhetkinen näkymä

- **Vaikutusten hankintapilotti**
 - Mallinnuksesta joka tapauksessa toiminnan kehittämisen näkökulmasta hyödyllistä tietoa.
 - Toteutuessaan laatuaan ensimmäinen Suomessa.
 - Toiminnallisen ekosysteemin rakentamista.
- **Maakunnallinen vaikuttavuussijoitusrahasto**
- **Rahastoon liittyvä kiihdyttämö tms.**
- **Terveys- ja hyvinvointimyönteinen brändi**
 - Brain capital (“aivopääoma”)
- **Jne.**

- **Osaamiskeskittymä 2028**
 - Klusteri, johon kuuluvat organisaatiot/asiantuntijat tunnistavat ja tunnustavat toistensa ydinosaamisalueet
 - Riittävän yhteiset tavoitteet ja yhdessä sovitut toimintatavat sekä perusresurssointi
 - Koordinaattori
 - Toiminnallinen asiantuntijatuki

Vaikutusten hankinnasta

- **Julkinen sektori määrittelee tulostavoitteen, ei tekemisen tapaa!**
- **Kunta/hyvinvointialue/valtio määrittelee**
 - väestöryhmän, jonka terveyttä/hyvinvointia halutaan lisätä ja/tai ympäristöaiheen, johon halutaan myönteinen muutos
 - halutun tavoitetaso tai muutoksen, joka on mitattavissa
 - saavutetun tuloksen taloudellisen arvon ja sen perusteella palveluntuottajille (sijoittajille) maksettavan tulospalkkion
- **Palveluntuottajat toteuttavat käytännön toimet parhaaksi katsomallaan tavalla yhteistyössä vaikutuksista/tuloksista maksajan eli julkisen sektorin kanssa.**

Vaikutusten hankinta - julkisen sektorin ja yksityisen pääoman yhteinen mahdollisuus

- **Taseen ulkopuolista käyttöpääomaa**
 - Mahdollisuus vaikuttavuussijoittajalle
- **Hankitaan haluttua lopputulemaa – ei suoritteita**
 - Verovarojen tuloksellinen käyttö yksityistä pääomaa hyödyntäen
- **Mahdollistaa etupainotteiset investoinnit ihmisten ja ympäristön hyvinvointiin**
 - Varoja ennakoiwaan ja ehkäisevään toimintaan
- **Pohjana faktat ja mallinnus – ei mielikuvat**
 - Tiedolla/vaikuttavuuden johtamista
- **Toiminnan lähtökohtana halutut vaikutukset / pitkän aikavälin vaikuttavuus**
 - Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyö
- **Tekee näkyväksi osaamisen yhdistämisen mahdollisuudet**
 - Toimintatavat ja resursointi tavoitteen mukaisesti

Mallintamisen eri tasot

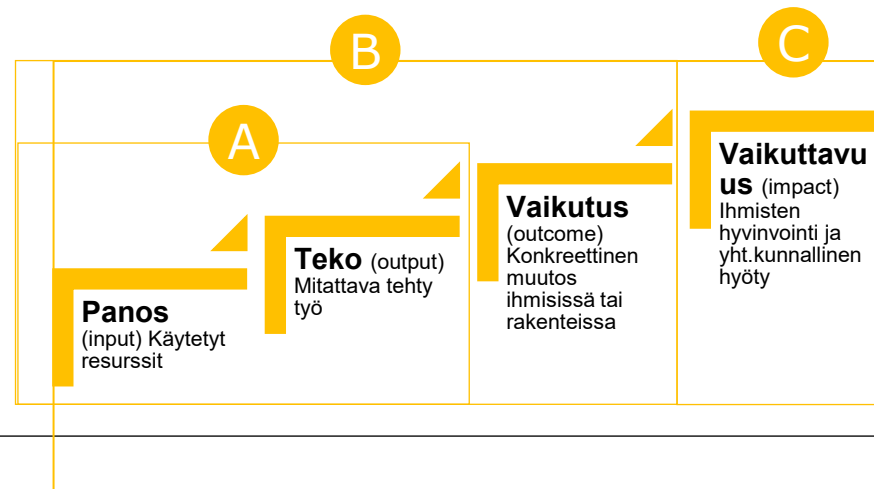
- **Yhteiskunnallisen hyödyn mallinnus**

- Ilmiön rajaaminen ja juurisyiden / käyttämättömien mahdollisuuksien tunnistaminen
- Tavoiteltavan inhimillisen ja taloudellisen hyödyn määrittely
- Myönteisen muutoksen aikaansaaman hyödyn hinnoittelu

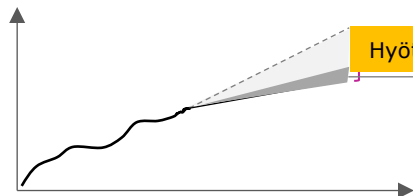
- **Vaikutusten syntymisen mallinnus**

- **Interventioiden toteuttamisen mallinnus**

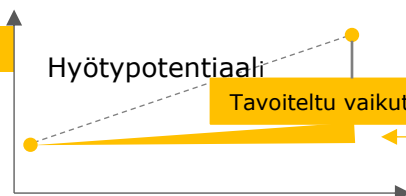
- Taloudellinen mallinnus
- Toiminnallinen mallinnus

A Yhteiskunnallinen hyöty

B Tavoitteena oleva vaikutus

C Intervention investointilaskenta

Intervention kustannukset
Vaikutuksen arvopotentiaali

Intervention takaisinmaksu

} → Hinnoittelu

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Mallinnuksen lopputuloksena

- **Vaikuttavuustavoite**

- Esimerkiksi NEET-nuoria on 50 prosenttia lähtötilannetta vähemmän
 - Mitkä osatekijät mahdollistavat?

- **Vaikutustavoite/-tavoitteet**

- Minkä juurisyiden poistaminen ja/tai minkä myönteisten tekijöiden vahvistuminen edellytyksenä vaikuttavuustavoitteen saavuttamiselle?
 - Mihin edellä mainituista tekijöistä eri toimijat voivat vaikuttaa suoraan ja mihin välillisesti? Mitkä tekijät ovat kokonaan ko. toimijoiden saavuttamattomissa (vrt. lainsäädäntö)?

- **Tuotos**

- Toiminta, materiaali tms., jolla tarvittavat muutokset saadaan aikaan / juurisyitä vähennetään ja/tai myönteisiä tekijöitä vahvistetaan

- **Panos**

- Asiantuntijat, laitteet yms. välineet (raha)

Mallinnuksen lopputuloksena – esimerkki (Ei julkiseen käyttöön.)

- **31.12.2031 NEET-nuoria on 50 prosenttia lähtötilannetta, 1.1.2027, vähemmän**
= kulut 50 % vähemmän eli 7,5 M€; säästö 7,5 M€ (+ vuosien 2027-2030 säästö)

→ tulospalkkio 50 % säästöstä eli	3,75 M€
→ Käytännön toiminta	2,45 M€ (490 000 € / vuosi)
→ Hankehallinnointi	0,6 M€
→ Sijoitustuotto	0,7 M€ (5 % / vuosi)

Miten onnistumista mitataan

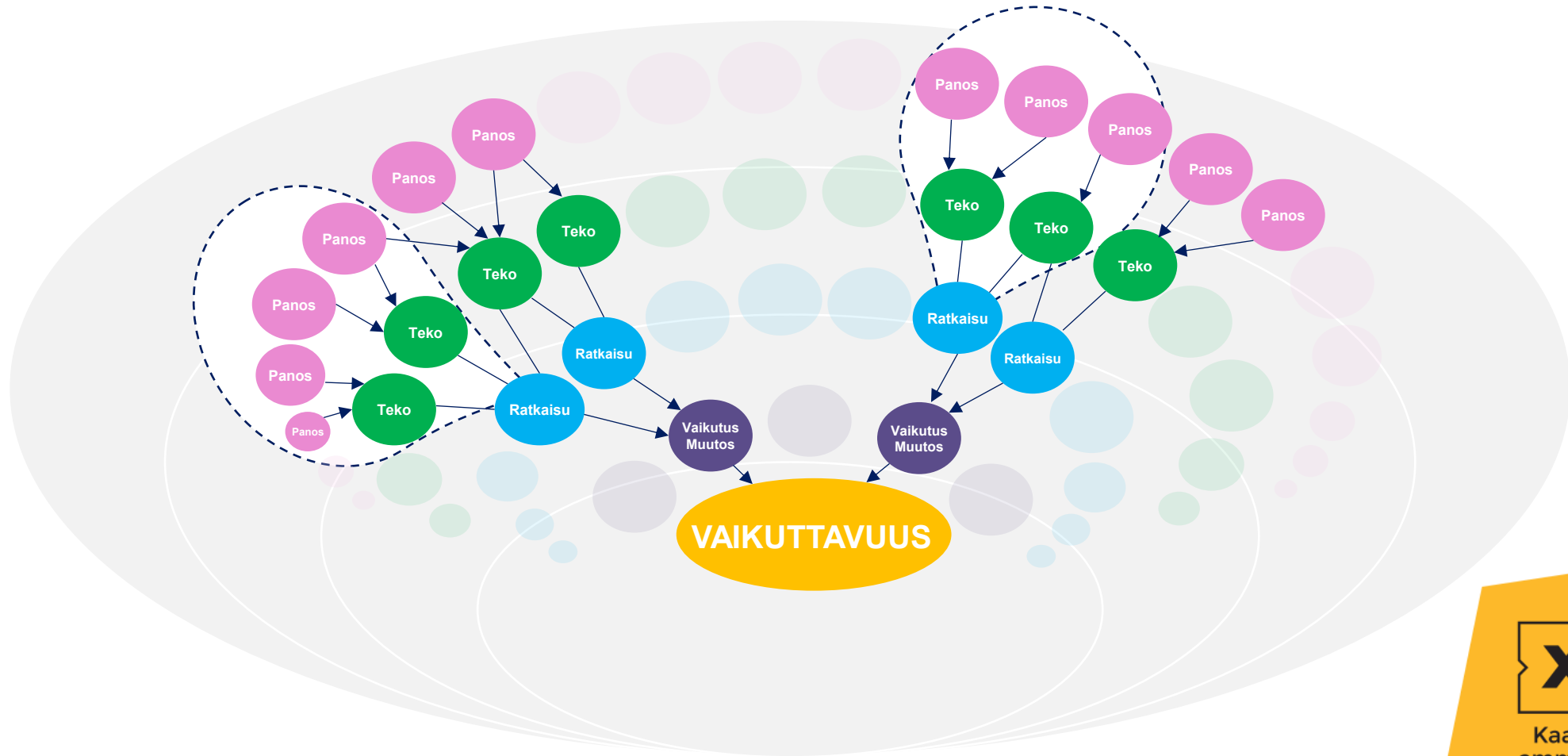
- **Vaikutus-/tulospittarit**
 - Määrittävät lopullisen onnistumisen
 - Ovatko halutut muutokset toteutuneet?
 - HUOM! Realistinen aikajänne.
- **Toimintaa ohjaavat mittarit**
 - Auttavat optimoimaan resurssien käytön.
 - Tehdäänkö oikeita asioita?
- **Prosessimittarit**
 - Kertovat suoritteiden ja prosessin laadusta.
 - Tehdäänkö oikealla tavalla?
- **Muut mittarit**
 - Mittarit, jotka kiinnostavat toiminnan rahoittajia ja/tai mahdollisia yhteistyötahoja.
 - Mikä hyödyllistä toiminnan kehittämisen ja laajentamisen näkökulmasta?

Esimerkkejä vaikutus-/tulosindikaattoreista

- **Julkisen sektorin työhyvinvoinnin edistäminen (TyHy-SIB)**
 - Vähentyneet sairauspoissaolopäivät suhteessa SIBiä edeltäneen vuoden tasoon (175 € / päivä), tarkasteluhorisontti 3 vuotta.
- **Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen (Koto-SIB)**
 - 50 prosenttia säästetyistä työmarkkinatuista ja 50 prosenttia lisääntyneistä tuloveroista, verrattuna verrokkiryhmään, toteumaa seurataan Kelan ja verottajan rekistereistä, tarkasteluhorisontti 6 vuotta.
- **Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen (Lapset ja nuoret SIB)**
 - Esimerkiksi säästöt lastensuojelun, psykiatrisen erikoissairaanhoidon ja peruskoulun erityisen tuen kustannuksissa sekä NEET-statusen omaavien henkilöiden vähenemä, verrattuna riskitekijöillä painotettuun tilastolliseen ennusteeseen, tarkasteluhorisontti 12 vuotta, maksu vuosittain.
- **Työllistymisen edistäminen (Työ-SIB)**
 - 20-40 prosenttia henkilön palkkatulosta; seurataan verottajan rekisteristä, palkkio-prosenttiosuus riippuu henkilön iästä, työttömyyden pituudesta, asuinalueesta ja koulutustasosta, tarkasteluhorisontti 3 vuotta, maksu vuosittain, palkkioprosentti määritelty siten, että julkishallinto saa enemmän verotuloja ja säästöjä työttömyyseduissa kuin mitä maksaa tulospalkkiona.

Vaikuttavuuden ekosysteemi

Pyöreä pöytä 2.6.

- Keskustelun tarkoituksena on rakentaa riittävän yhteinen ymmärrys
 - teemoista, joista tehdään mallinnus vaikutusten hankintapilottia varten.
 - aiesopimuksen sisällöstä pilotin käynnistämiseksi, jos mallinnuksen lopputulos osoittaa sen olevan kaikkien osapuolten näkökulmasta hyödyllistä ja mahdollista.
- Tilaisuudessa ei siis vielä keskustella niinkään siitä, mitä uutta tärkeäksi koettujen teemojen osalta on mahdollista tehdä käytännössä.
- Tilaisuuden ohjelma

klo

8.30	Kevyt aamupala
9.00	Avaus - Ma Ding, vt. kaupunginjohtaja, Savonlinna
9.10	Koko maakunnan asialla – Heini Utunen, maakuntajohtaja, Etelä-Savon maakuntaliitto
9.20	Vaikutusten hankintapilotti osana osaamiskeskittymän rakentamista – Mika Pyykkö, osaamiskeskittymän kehittäjä, Xamk - Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
9.40	Vaikutusten hankinta muutosten mahdollistajana – Jenni Airaksinen, toimitusjohtaja, Kunnallissalan kehittämissäätiö (KAKS)
10.00	Yksityinen pääoma osa ratkaisua – Jani Kempas, johtaja, S-Pankki Rahastoyhtiö Oy
10.20	Kaupunki vaikutusten hankkija – Katariina Soanjärvi, palvelujohtaja, nuoristotoimi, Jyväskylän kaupunki
10.35	Etelä-Savon haasteet ja mahdollisuudet – Santeri Seppälä, hyvinvointialuejohtaja, Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa
11.00	Tauko
11.20	Keskustelu
12.50	Loppuyhteenveto ja päätös – Mika Pyykkö
13.00	Terveellinen lounas

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Pyöreään pöytään kutsutut

- Enonkoski
 - Hirvensalmi
 - Juva
 - Kangasniemi
 - Mikkeli
 - Mäntyharju
 - Pieksämäki
 - Puumala
 - Rantasalmi
 - Savonlinna
 - Sulkava

 - STM
 - TEM
 - VM
- Ammattiopisto Samiedu
 - Eteläsavolainen (2)
 - Etelä-Savon hyvinvointialue
 - Etelä-Savon Kauppakamari
 - Etelä-Savon Liikunta
 - Etelä-Savon maakuntaliitto
 - Etelä-Savon Yrittäjät
 - Itä-Suomen Elinvoimakeskus
 - Järjestöneuvottelukunta YhES
 - Keski-Savon työllisyysalue
 - Mikkelin seudun työllisyysalue
 - Savonlinnan Hankekehitys Oy
 - Savonlinnan seudun työllisyysalue
 - Tanhuvaaaran Urheiluopisto

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Aivoterveystä/-pääomasta

- Aivoterveys on aivotoimintojen tila, mikä mahdollistaa yksilön täyden elinaikaisen potentiaalin riippumatta siitä, onko yksilöllä aivosairautta tai ei. (Maailman terveysjärjestö WHO)
- Uudehko näkökulma aivoterveysteen: aivosairauksien ehkäisystä aivojen hyvinvoinnin lisäämiseen.
- Aivot säätelevät ihmisen koko kehon toimintaa; ne vastaavat käyttäytymisestä, tunteista, tiedonkäsittelystä sekä tämän kaiken säätelystä (toiminnanohjaustoiminnot).
- Aivoterveys myös kokonaisturvallisuuden edellytyksenä ja rakentajana.
- Yksilöiden aivoterveysten ja mielenterveyden tukeminen luo perustan heidän aivokapasiteettinsa parhaalle mahdolliselle hyödyntämiselle ja rakentaa näin yhteiskunnan tärkeintä pääomaa. (Kaisa Hartikainen ja Harris Eyre)
- Aivopääoma kattaa neurologisen terveyden, mielenterveyden, kognitiiviset taidot, emotionaalisen resilienssin, luovuuden ja oppimisen – ja nämä kyvykkyydet ovat nyt tärkeämpiä kuin koskaan. (Harris Eyre)

Tunne huomisen.